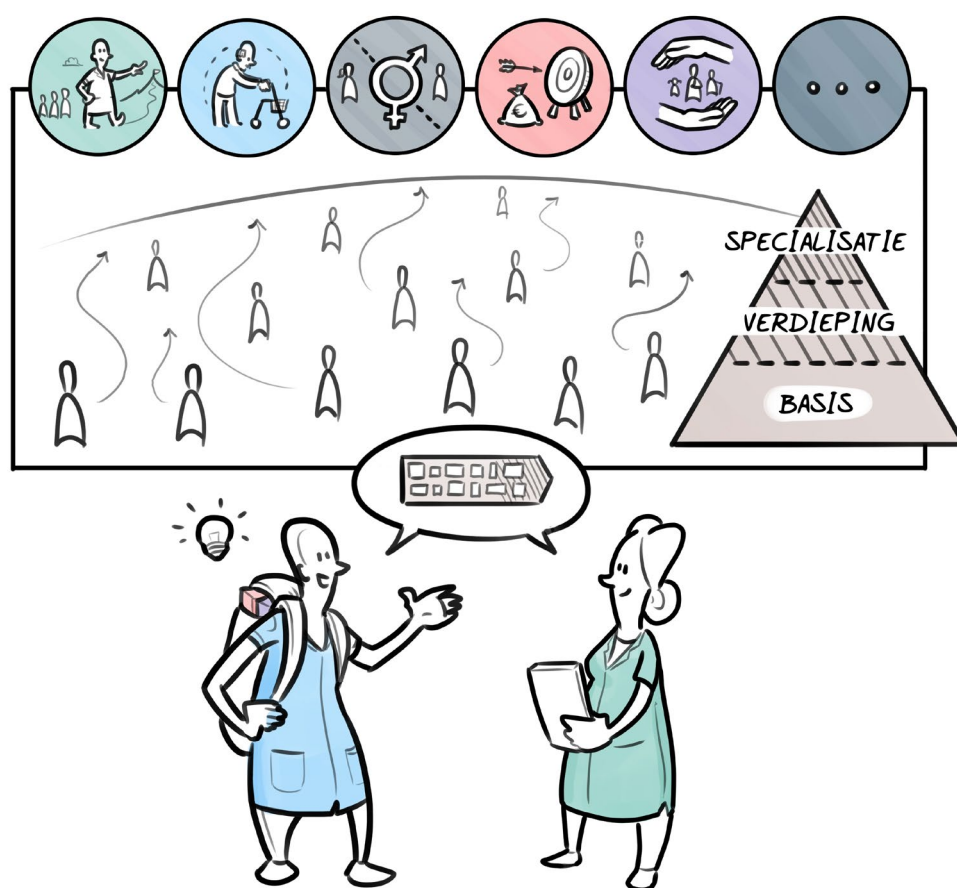

INDIVIDUELE PROFILERING EN ACTUELE THEMA'S IN DE MEDISCHE VERVOLGOPLEIDING

Op weg naar de specialist van de toekomst

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Gezondheidszorg in verandering	4
1.2 Vakoverstijgende thema's in de dagelijkse praktijk	4
2. Hoe krijgen actuele thema's een plaats in de opleiding?	5
2.1 Profileren en individualisering	5
2.2 Ontwikkelingsniveaus binnen profielen	5
2.2.1 Ontwikkeling op basisniveau voor alle aios	5
2.2.2 Verdiepingsniveau voor ouderejaars aios	6
2.2.3 Specialisatie in een thema voor talentvolle aios	6
2.2.4 Profileren binnen de opleiding. Hoe ziet dat eruit?	7
3. Aan de slag met actuele thema's!	7
3.1 Tip voor de wetenschappelijke vereniging	7
3.2 Tip voor aios en opleider	7

Deze publicatie 'Individuele profilering en actuele thema's in de medische vervolgopleiding' is ontwikkeld vanuit het project Individualisering Opleidingsduur. Dit project is onderdeel van het samenwerkingsverband 'Specialistenopleiding op Maat' (SOM) en wordt geïnitieerd vanuit de Federatie Medisch Specialisten.

© Federatie Medisch Specialisten, november 2016

1. Inleiding

4

De arts van nu houdt zich naast de patiëntenzorg ook bezig met vraagstukken rond zorginnovatie, - organisatie en kwaliteitsverbetering. Als aios ontwikkel je je dus niet alleen op competenties binnen de patiëntenzorg, maar ook op het gebied van actuele maatschappelijke en organisatorische onderwerpen.

Aios die specifieke talenten of ambities hebben op zo'n thema, kunnen zich hierin verdiepen en verbreden. Zo kunnen ze zich profileren. Deze handreiking geeft praktische handvatten om die 'profilering' in te vullen.

Jacqueline de Graaf, hoogleraar inwendige geneeskunde in het Magazine De Jonge Specialist, juni 2015:

"De context waarop wij aios moeten voorbereiden is complex, uitdagend en aan verandering onderhevig"

1.1 Gezondheidszorg in verandering

De veranderingen in het zorglandschap zijn groot. Het beroep van medisch specialist verandert daarin mee. Niet alleen ziektebeelden en patiënten veranderen. We hebben ook te maken met therapeutische en technologische ontwikkelingen en de (her-)organisatie van de zorg die daarop volgt. Voorbeelden hiervan zijn taakherschikking of concentratie en spreiding van zorg.

Naast patiëntenzorg heeft vrijwel elke medisch specialist een specialisatie of een specifiek profiel. Het ligt voor de hand dat de ontwikkeling hiervan ook in de opleiding tot specialist een plaats heeft.

Om toekomstbestendige specialisten op te leiden is het van belang dat aios opgeleid worden tot artsen die flexibel kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen in de zorg.

1.2 Vakoverstijgende thema's in de dagelijkse praktijk

Via het project 'CanBetter' hebben actuele thema's zoals Patiëntveiligheid, Medisch Leiderschap, Doelmatigheid en Ouderenzorg de laatste jaren een plaats gekregen in de medische vervolgoopleidingen. De thema's zijn daarbij gekoppeld aan dagelijkse activiteiten op de werkvloer. Actieve participatie in een thema leidt zo op een 'natuurlijke' manier tot de ontwikkeling van algemene competenties.

"De maatschappij is voortdurend in beweging. Thema's zullen daardoor in de loop van de tijd veranderen: nieuwe thema's ontstaan en bestaande thema's verdwijnen op enig moment naar de achtergrond, omdat ze met de opleiding zijn verweven en dus niet meer als thema herkenbaar zijn."

Uit: 'van CanMEDS naar CanBetter, Hoe leid je aios op in algemene competenties?' (KNMG 2015)

Om zowel opleider als aios houvast te bieden in het inbedden van actuele vakoverstijgende thema's in de opleiding is het zaak dit in het opleidingsplan te borgen.

2. Hoe krijgen actuele thema's een plaats in de opleiding?

5

2.1 Profilering en individualisering

Wetenschappelijke verenigingen kunnen ervoor kiezen actuele thema's en de mogelijkheid voor aios om zich in thema's te profileren op te nemen in het landelijk opleidingsplan. Tot voor kort bestond die profileringsruimte alleen op medisch inhoudelijke onderwerpen in de vorm van een differentiatie, verdieping of een aandachtsgebied. Tegenwoordig maakt ook de ontwikkeling van competenties op actuele thema's onderdeel uit van de medische vervolgoopleidingen. Daarnaast bieden opleidingen aios de mogelijkheid en de tijd om zich verder in deze thema's te verdiepen of te specialiseren. De keuzes die de aios maakt in verdere ontwikkeling in medisch inhoudelijke of actuele thema's bepalen het individueel profiel (zie figuur 2).

2.2 Ontwikkelingsniveaus binnen profielen²

In CanBetter is de profilering van aios op thema's weergegeven in een piramidestructuur met drie niveaus.

Figuur 1: Ontwikkelniveaus in actuele thema's

In de uitwerking van de thema's onderscheiden we verschillende niveaus. De basis moet door alle aios worden bereikt. Afhankelijk van persoonlijke ambities en ontwikkelmogelijkheden kunnen aios zich na het basisniveau in een of meerdere thema's profileren. Individuele profilering begint bij niveau 2.

2.2.1 Ontwikkeling op basisniveau voor alle aios

De wetenschappelijke vereniging van een specialisme stelt de inhoud van de opleiding en het vereiste beheersingsniveau vast in het landelijk opleidingsplan. Een deel daarvan behoort tot het basiscurriculum. Daarmee vormt het een onderdeel van de opleiding van alle aios. Dit geldt zowel voor medisch inhoudelijke als voor maatschappelijk actuele onderwerpen. Alle aios ontwikkelen tijdens de eerste jaren van hun opleiding kennis en vaardigheden op het gebied van thema's als: 'patiëntveiligheid', 'doelmatigheid' en 'medisch leiderschap'.

De ontwikkeling van deze competenties is in het opleidingsplan uitgewerkt als onderdeel van het dagelijks werk en speelt zich af in de context van het zorgproces rond de patiënt. We zien ze terug in beschrijvingen van beroepsactiviteiten, competenties, Entrustable Professional Activities (EPAs) of opleidingsdoelen.

Andere thema's kunnen (tijdelijk) door de wetenschappelijke vereniging of door het College Geneeskundige Specialismen (CGS) als onderwerp worden benoemd, omdat ze zo actueel, relevant en urgent zijn dat ze specifieke aandacht behoeven. Zo heeft het CGS in haar toetsingskader voor opleidingsplannen³ alle medische vervolgoopleidingen⁴ verplicht de thema's kwetsbare ouderen en doelmatigheid in de opleiding op te nemen.

2. Een 'profiel' verwijst naar de uitwerking van een (actueel) thema, onderwerp of aandachtsgebied.

3. Intern toetsingskader CGS voor een landelijk opleidingsplan. 9 maart 2016

4. Met uitzondering van de kindergeneeskunde

1. Voor meer informatie over Canbetter, zie 'Van CanMEDS naar CanBetter, Hoe leid je aios op in algemene competenties?'

2.2.2 Verdiepingsniveau voor ouderejaars aios

Voor alle aios geldt dat zij actuele ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitoefening van hun beroep kunnen signaleren en de betekenis hiervan weten om te zetten naar consequenties in de dagelijkse zorgpraktijk. Voor aios met specifieke talenten of ambities is er de mogelijkheid die verder te verdiepen en verbreden door middel van individuele profilering.

Aios die zich verder in een of meerdere thema's willen verdiepen kunnen hierover in overleg met hun opleider afspraken maken. Deze ontwikkeling vormt een verdieping op de verplichte onderdelen in het basiscurriculum.

De context van de activiteiten gaat verder dan het primaire zorgproces. De aios levert bijvoorbeeld een bijdrage aan projecten op een afdeling of in het ziekenhuis. Aios krijgen hiermee de gelegenheid zich individueel te profileren. Bij het thema patiëntveiligheid kan het bijvoorbeeld gaan om participatie in clinical audits of in een commissie voor Veilig Incidenten Melden. Bij het thema 'doelmatigheid' zou de aios kunnen participeren binnen een projectgroep gericht op kostenbesparing en efficiëntie op een afdeling. Individuele profilering start bij dit niveau in de piramide.

2.2.3 Specialisatie in een thema voor talentvolle aios

Aios die speciale talenten of ambities hebben om zich verder te ontwikkelen in een thema gaan verder naar de bovenste laag van de piramide. Zij volgen extra scholing en verdieping en dragen bijvoorbeeld bij aan bestuurlijke ontwikkelingen die het niveau van de eigen afdeling of het ziekenhuis overstijgen. Slechts een beperkte groep aios zal zich gedurende de opleiding activiteiten op dit niveau ontwikkelen. Zij ontwikkelen zich tot expert in een profiel. Het ligt voor de hand dat de ontwikkeling van een specialisatie na de opleiding verder gaat.

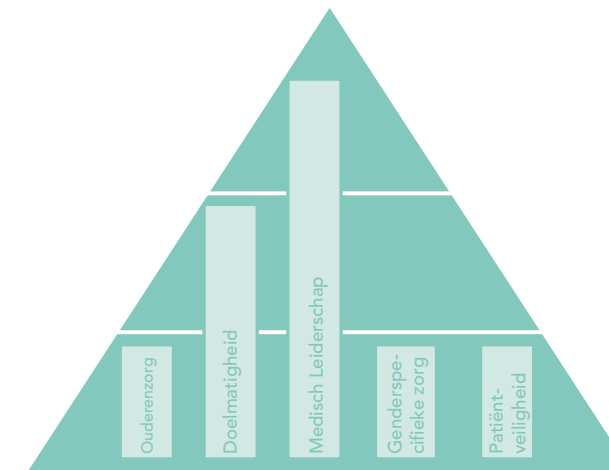
Caroline Brackel, aios kindergeneeskunde LUMC
in het magazine De Jonge Specialist, juni 2015:

"Naast mijn opleiding tot kinderarts volg ik een dag per week het profiel Management en Organisatie met als doel mijn werk als specialist later te combineren met medisch leiderschap. Ik geef leiding aan het project herziening opleiding kindergeneeskunde in het Willem-Alexander Kinderziekenhuis (WAKZ-LUMC) en ben verantwoordelijk voor de organisatie, visie en invulling hiervan. Ik ben lid van de juniorafdeling van de Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde, ben aanwezig bij managementbesprekingen van het WAKZ-LUMC en volg verschillende cursussen gericht op medisch leiderschap.

De combinatie van klinisch werk en deze profielstage is uitdagend, maar maakt dat ik een veel bredere kijk op de kindergeneeskundige zorg in Nederland ontwikkel".

2.2.4 Profileren binnen de opleiding. Hoe ziet dat eruit?

Hoe kan profilering er in de praktijk uit zien? In het onderstaande voorbeeld heeft een aios zich gespecialiseerd in medisch leiderschap. Daarnaast verdiepte de aios zich in het thema doelmatigheid. De onderwerpen ouderenzorg, patiëntveiligheid en genderspecifieke zorg ontwikkelde de aios op basisniveau.

Figuur 2: Voorbeeld individuele profilering binnen de opleiding

3. Aan de slag met actuele thema's!

TIP:

Kijk op de website www.medischevervolgopleidingen.nl hoe je collega's actuele thema's hebben uitgewerkt. Deel hier ook jouw profileringsactiviteiten met anderen!

3.1 Tip voor de wetenschappelijke vereniging

Bij deze handreiking is een inlegvel gemaakt voor de wetenschappelijke vereniging die het landelijk opleidingsplan ontwikkelt. Hierin staan suggesties voor de uitwerking van actuele thema's in de specialistopleiding.

3.2 Tip voor aios en opleider

Persoonlijke profilering volgt uit de ambities van individuele aios. Het is belangrijk die ambities tijdig in kaart te brengen. Dit geeft tijd om de ontwikkeling een plaats te geven in de opleiding. Zet daarom het onderwerp 'persoonlijke profilering' op de agenda van opleidingsgesprekken. De uitwerking van de profilering krijgt een plaats in het Individueel Opleidingsplan (IOP).

Deze publicatie is geschreven vanuit het project Individualisering Opleidingsduur van de Federatie Medisch Specialisten. Dit maakt deel uit van het samenwerkingsproject Specialistenopleiding Op Maat (SOM).

Wil je meer weten over de individualisering van de opleidingsduur? Kijk dan op www.medischevervolgopleidingen.nl

Federatie Medisch Specialisten

Domus Medica . Mercatorlaan 1200 . 3528 BL Utrecht . Postbus 20057 . 3502 LB Utrecht
Telefoon (030) 28 23 650 . Infodesk (030) 28 23 666 . www.demedischspecialist.nl

